

Babos Dániel – P. Kiss Gábor:

2016-ban fel kell készülni az Európai Uniótól érkező támogatások átmeneti csökkenésére

Az Európai Unió azért hozta létre a strukturális és kohéziós alapokat, hogy segítsék a fejletlenebb gazdasági régiók konvergenciáját. Az uniós támogatások az elmúlt években Magyarországon is jelentős szerepet töltek be a finanszírozásban. A 2007-2013-as ciklus keretében mintegy 28,7 milliárd euró érkezett a magyar gazdaságba. Az új ciklusban körülbelül hasonló nagyságrendű támogatás folyhat be hazánkba, azonban a támogatások szerkezete a gazdasági növekedés szempontjából előnyösebb lehet. Az elmúlt ciklusban a teljes keret alacsony hányadát fordítottuk gazdaságfejlesztésre, ami az új ciklusban viszont elérné a 60 százalékot a tervek szerint. 2013-2015-ben kiugróan magas volt a Magyarországra befolyó támogatások összege, de az új ciklus beindulása és a régi lezárása miatt 2016-ban átmenetileg jelentősen visszaeshet ezek értéke. Előrejelzésünk szerint jövőre mintegy 1200 milliárd forinttal kevesebb támogatás érkezhethet hazánkba, mint 2015-ben. Ezáltal a GDP több mint 3 százalékának megfelelő összeg eshet ki a külső finanszírozásból, amelyet folyó kiadásokra és beruházásokra lehetett fordítani, de egyben javították hazánk külső finanszírozási képességét és növelték a jegybanki tartalékokat is.

1. 2007-2013-AS CIKLUS EREDMÉNYEI

A 2007-2013-as ciklusban a teljes keretösszeg alacsony hányadát sikerült gazdaságfejlesztésre fordítani.

A 2007-13-as ciklusban a kohéziós alapokból érkező támogatások teljes keretösszege 24,9 milliárd euró volt, ez egészült ki az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alaptól (EMVA) érkező 3,8 milliárd euróval. Ebben a keretösszegben közvetlenül a gazdaság fejlesztését célzó Gazdaságfejlesztési és Operatív Program súlya viszonylag alacsony volt, a legfrissebb adatok alapján a kifizetések mindössze 12 százalékát történt meg ennek az operatív programnak a keretében. Ezen kívül még a többi operatív program egyes kifizetései kapcsolódtak a gazdaságfejlesztéshez, ám ezek mértéke a teljes keretösszeghez viszonyítva kisebb volt.

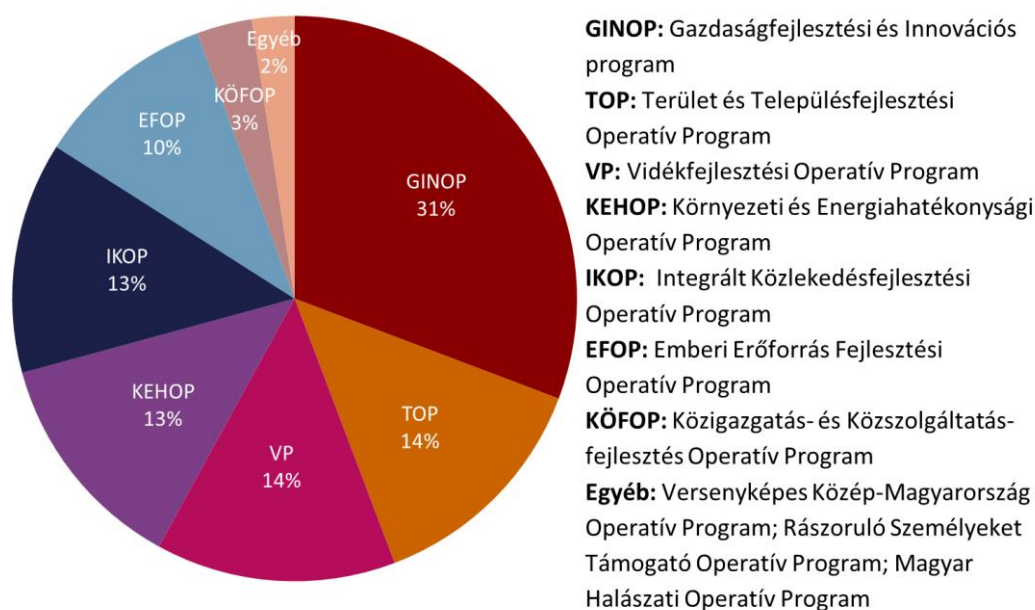
Idén is jelentős volumenű EU-támogatás felhasználására lehet számítani, amivel a teljes 2007-2013-as ciklus keretösszegét sikerülhet lehívni. Előrejelzésünk szerint a tavalyinál kis mértékben nagyobb lehet a források felhasználása 2015-ben. Az elmúlt évekhez hasonlóan idén is körülbelül a GDP 5-6 százalékának megfelelő EU támogatás érkezhethet hazánkban. A források mértéke az önrésszel kiegészülve elérheti a 2700 milliárd forintot 2015-ben, így a teljes kifizetés meghaladhatja a kormány által az idei költségvetésben megfogalmazott célt. Ezzel a 2007-2013-as költségvetési ciklus támogatásainak felhasználása 100 százalék körüli lehet, az állami önrésszel együtt a teljes kifizetett összeg elérheti a 9100 milliárd forintot.

Az idén lezáruló ciklus forrásainak lehívása az utolsó évekre koncentrálódott. A ciklus első hat évében a források alig több mint 40 százalékát fizette ki a kormány a kedvezményezettek számára. Az utóbbi három évben azonban jelentősen felgyorsult a támogatások felhasználása, ebben az időszakban a teljes keretösszeg körülbelül 60 százalékát vette igénybe Magyarország. A következő ciklusban a pályázatok előbbi kiírásával elkerülhető lehet, hogy ennyire az utolsó évekre koncentrálódjon a támogatások felhasználása. Az egyenletesebb forrásle hívás előnyösebb, ugyanis a források felgyorsított felhasználása makro és mikro szinten is problémákat okozhat.

2. 2014-2020-AS CIKLUSBAN ELÉRHETŐ FORRÁSOK

Az új Partnerségi Megállapodás keretében körülbelül 25 milliárd euró támogatást használhat fel Magyarország. A kohéziós alapokból körülbelül 22 milliárd euró érkezik az országba, további 3 milliárd euró pedig az EMVA-tól érkezik. Egy főre vetítve Magyarország valamivel több, mint 2500 eurót, mai árfolyammal számolva körülbelül 785 ezer forintot kap az elkövetkezendő években.

1. ábra A 2014-2020-as EU-s költségvetési ciklusban Magyarország számára lehívható források megoszlása operatív programonként

Forrás: Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014–2020-as fejlesztési időszakra

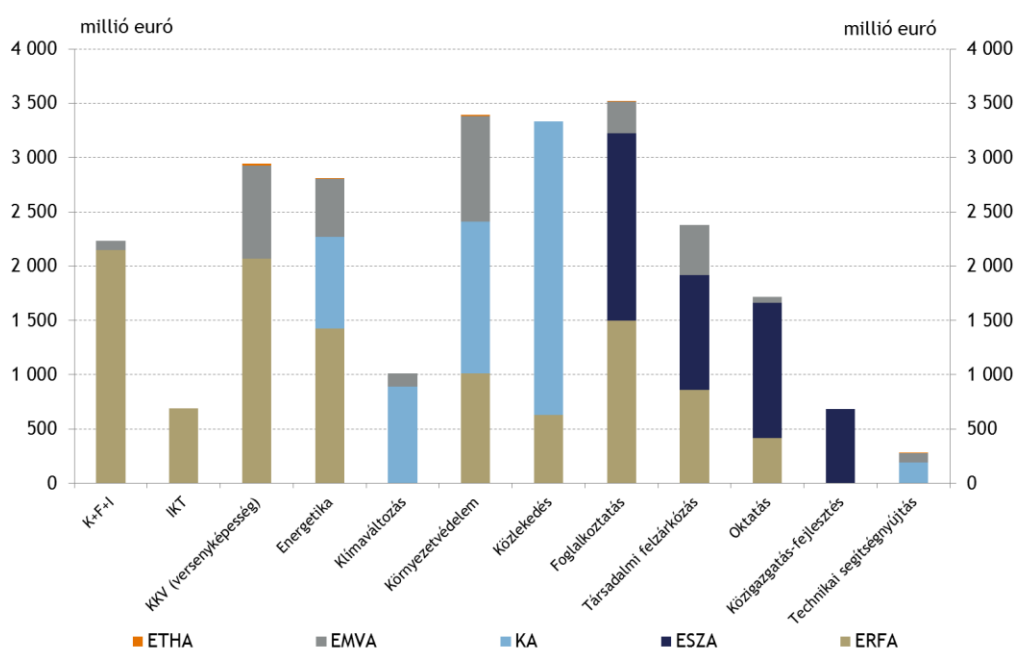
A 2014-2020 ciklusban a keretösszeg nagyobb részét lehet gazdaságfejlesztésre fordítani, mint az előző ciklusban. Ennek pontos mértékét előre nehezen lehet meghatározni, de megfelelő tervezéssel és végrehajtással a gazdaság fejlesztését szolgálhatja a teljes keretösszeg 60 százaléka, ami körülbelül 15 milliárd eurót jelent. A teljes támogatási összeget 10 operatív program keretében kapja meg Magyarország. Ezek közül kiemelkedik a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program, melynek keretösszege 7,73 milliárd euró, ami az összes elérhető támogatás mintegy 30 százaléka. Ennek az operatív programnak a főbb prioritásai közé tartozik a kis- és középvállalatok versenyképességének javítása, a kutatások, a technológiai és infokommunikációs fejlesztések támogatása egyaránt, tehát közvetlenül a gazdaság fejlesztését célozza. A Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program körülbelül fél milliárd eurós keretösszeggel rendelkezik. Várhatóan ennek az operatív programnak is a döntő része a gazdaság fejlődéséhez járul hozzá. A többi operatív program közül a Terület és Településfejlesztési Operatív Program kapcsolódik szorosabban gazdaság fejlesztéséhez, ugyanis ennek az operatív programnak a fő célja bizonyos térségek gazdasági környezetének fejlesztése a foglalkoztatás elősegítése. Ennek keretében több mint 3,3 milliárd eurós támogatást nyújt az Európai Unió.

Az operatív programok kiemelt céljai között megtalálható még az infrastruktúra fejlesztése és a fenntartható növekedés elősegítése. Ezen két cél elérése érdekében jött létre a 3,3 milliárd eurós keretösszegű IKOP (Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program) és a KEHOP (Környezeti és Energiahatékonysági

Operatív Program, 3,2 milliárd euró). Előbbi fő céljai közé tartozik a nemzetközi vasúti, vízi és közúti elérhetőség javítása, míg utóbbi program keretében a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást segítik az uniós források. Ezen operatív programok keretösszegének kisebb része kapcsolódik gazdaságfejlesztéshez.

A 25 milliárd eurós transzferek főbb irányait tematikus célokban határozta meg az Európai Unió. A legfontosabbak ezek között a foglalkoztatás, a közlekedés fejlesztése, a környezetvédelem, az energetika és a KKV-k versenyképességének növelése. A kiemelt tematikus célokra a különböző operatív programokból 3-3,5 milliárd eurót kaphat Magyarország. Ezekon kívül kiemelt jelentőséggel bír még a kutatás, a fejlesztés és az innováció támogatása, a társadalmi felzárkózás elősegítése és az oktatás fejlesztése. Forrásokat biztosítanak még az EU-s alapok az információs és kommunikációs technológiák fejlesztéséhez, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz és a közigazgatás fejlesztéséhez.

2. ábra A 2014-2020-as EU-s költségvetési ciklusban Magyarország számára lehívható források megoszlása tematikus célonként

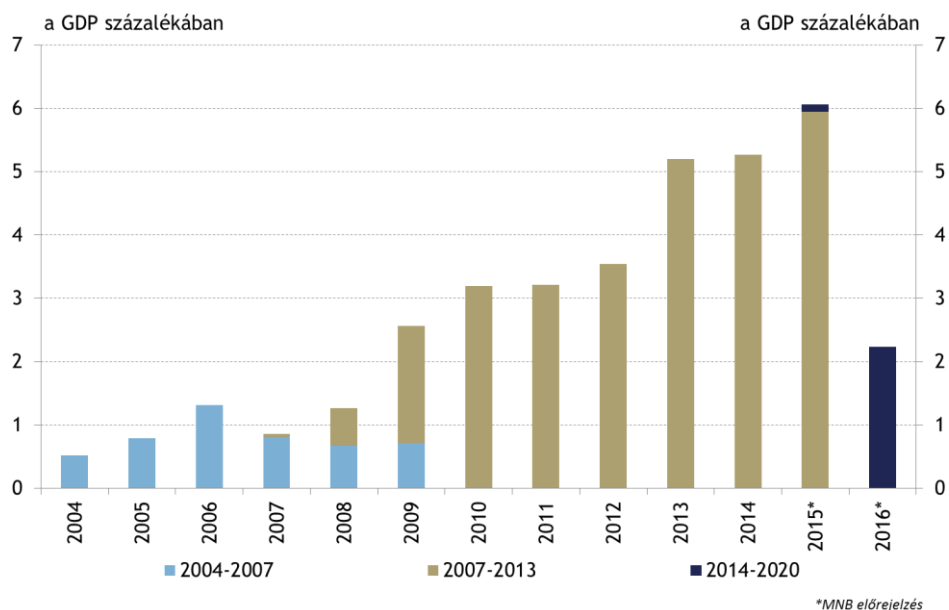
Forrás: Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014–2020-as fejlesztési időszakra

3. A BEÉRKEZŐ UNIÓS TÁMOGATÁSOK ÁTMENETI CSÖKKENÉSE VÁRHATÓ 2016-BAN

A rekordévet jelentő 2015-ös évhez képest 2016-ban a támogatások mértéke jóval alacsonyabb lehet. A visszaesés oka, hogy a 2007-13-as Európai Uniós költségvetési ciklus forrásainak lehívása idén lezárul, míg a 2014-20-as ciklus elején a ciklus átlagánál alacsonyabb forrásbeáramlásra lehet számítani. Az elmúlt években az Európai Unió a GDP 5-6 százalékának¹ megfelelő támogatást nyújtott Magyarország számára, ezzel egészült még ki a hazai társfinanszírozás. Jövőre körülbelül a GDP a 2,5 százalékának megfelelő forrásbeáramlásra lehet számítani. Így kiemelten fontos a csökkenő transzferek célzott felhasználása. Kedvező hír azonban, hogy az új ciklusban a támogatások szerkezete a gazdasági növekedés szempontjából előnyösebb lehet, mint korábban volt.

¹ A közvetlen agrártámogatások nélkül számítva.

3.ábra Az Európai Unió források mértéke a különböző ciklusokhoz kapcsolódóan

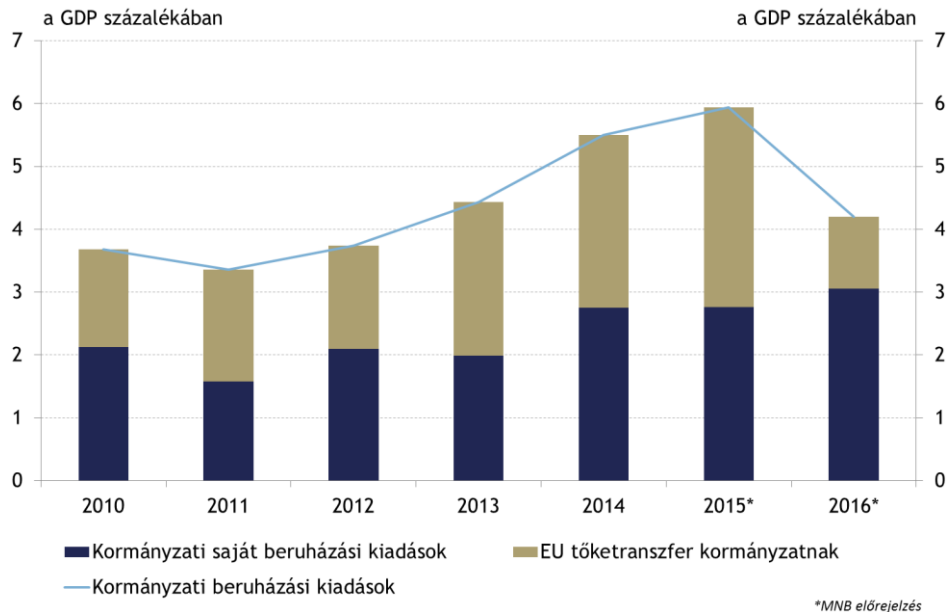

A 2004-2006-os ciklusból áthúzódó források mértéke MNB becslés.

Forrás: EKB

A legnagyobb problémát az állami tőketranszferek csökkenése jelentheti, ugyanis az állami beruházások mintegy fele uniós támogatásból valósult meg az elmúlt években, a fennmaradó részben pedig szerepel az uniós forrásokhoz kapcsolódó önrész. A források kétharmada az elmúlt években az állami szférához került, amelyek nagy részéből beruházások valósultak meg. Az állami beruházásokkal azonban a magánszektor is jól járt, hiszen a megrendelő ugyan az állam volt, de a kivitelező a magánszektor. A támogatások visszaesését, így a magánszektor és az államháztartás is megérezheti. Előbbi mintegy 900 milliárd forinttal, utóbbi pedig 350 milliárd forinttal kevesebb forráshoz juthat jövőre. Az állami beruházások mértéke ennek következtében jövőre az ideai csúcshoz képest nagyságrendileg a GDP 2 százalékával eshet vissza, a 2016-ös költségvetési törvény alapján.

4. ábra A kormányzati szektor beruházási kiadásainak összetétele (a GDP százalékában)

Forrás: MNB

Az Európai Unió költségvetési ciklusokban a lehívott források mértékének ingadozása részben egy természetes folyamat, más országokban is megfigyelhető jelenség. Az előző ciklusban is kevesebbet hívott le Magyarország az első években, ennek ellenére 2015 végére a 100 százalék körüli forráslehívás elérhető. A visszaesés nagyságát növeli az, hogy a 2007-2013-as ciklus forrásainak nagy részét az utóbbi három évben sikerült lehívni, így az időszak végére koncentráltabbá vált a támogatások felhasználása. Ahhoz, hogy a következő ciklusban elkerülhető legyen ez a jelenség, a 1580/2015. (IX. 4.) Kormányhatározat szerint 2017. június 31-ig ki kell írni az összes európai uniós pályázatot. Az intézkedés hatására a forráslehívás egyenletesebb lehet, kevésbé jellemző a 2014-2020-as ciklust olyan erőteljes felfutás, mint a 2007-2013-ast. Az egyenletesebb forráslehívás makrogazdasági szempontokat figyelembe véve előnyösebb, ugyanis a gazdasági növekedés dinamikáját kevésbé teszi ingadozóvá. Továbbá csökkenne a 2020 utáni évekre áthúzódó források mértéke és az ezzel járó minden egyéb adminisztratív feladat, így lehetne koncentrálni az esetleges új ciklus beindítására. A döntés pozitív hatása jövőre még valószínűsíthetően nem fog érződni.

„Szerkesztett formában megjelent a Privatbankar.hu oldalon 2016. január 6-án.”